

Če sami ne pridelamo dosti surovih pridelkov za-nje, ali bi ne mogli namesti izdelkov vvažati surovine in si izdelke doma izdelati, da bi zaslužek doma ostal? To pa še posebno zato, ker imamo mi mnogo delavnih moči, katere praznujejo ali si gredo drugam zaslužka iskat, katere bi lahko koristno porabili. Mi bi lahko izdelali ne samo za svoje potrebe vsega obilo, ampak bi lahko s svojimi izdelki zakladali še druge narode.

Da ne bomo preobširni za naš namen, poskusimo tukaj v izgled vzeti zopet naše predivstvo.

Naša Kranjska dežela ima po poprejšnji katastralni cenitvi počez okoli 230.000 oralov njivstva. Nista sicer povsod zemlja in podnebje ugodna za lan; vendar če bi bile okoliščine ugodne, bi se tu in tam pridelovalo mnogo lanú, kjer se ga zdaj ne. Sploh je severovzhodna stran naše dežele ugodna za lan, jugovzhodna pa ni ugodna. Vendar smemo reči, da vsaj v dveh tretjinah naše dežele je podnebje lanu ugodno, da bi zamogel rasti, če bi se ž njim skrbno ravnalo. Vzemimo, da bi se lan prideloval na 150.000 oralih. V Belgiji na priliko sejejo počez na vsake 30 oralov setve 1 oral lanú; v drugih deželah pa manj; v Šleziji na pr. na vsake 60 oralov še le 1 oral. Vzemimo mi primeru od poslednjih. To bi dalo pri nas 2500 oralov lanene posetve na leto. Ker smo po naših skušnjah računili, da priraste pri nas zdaj na oralu 680 funtov prediva, bi po takem pridelala naša dežela 17.000 centov prediva na leto. Če ga računimo po 30 gld., nam vrže 510.000 goldinarjev.

Nimam ravno pri rokah natančne naše kmetijske statistike, vendar smemo reči, da pridelamo zdaj počez 5000 centov prediva, pa rajši manj ko več. Računimo ga po 20 gold. cent, vrže 100.000 gold. Tukaj imamo primeru 1 k 5. Naš surovi pridelek bi po takem lahko petkrat povekšali, brez posebne umetnosti, pri sedanjem obdelovanji, samo da bi predivo lahko in dobro spod rok šlo.

Pa pri tem še ne smemo ostati. Vzemimo zdaj, da bi se naše predivo tudi doma spredlo in stkalo, da bi se naš surovi pridelek tudi podelal v lično blago, kakoršnega vidimo po naših prodajalnicah, kakoršnega dobivajo one iz Českých, Moravskih, Dunajskih in drugih fabrik. Kak lep dobiček bi bil še le to! Računimo porabo predivskih izdelkov po primeru nekaterih drugih krajev 4 funte na leto na eno glavo, tako potrebujemo na leto v primeru 20.000 centov prediva. Po tem takem bi še naš pridelek ne zadostoval popolnoma samo za domače potrebe. Iz tega lahko razvidimo, koliko denarja izdamo vsako leto v druge dežele samo za plateno blago. Kje je pa še druga obleka?

Poglejmo še, koliko bi koristile naše predivoizdelovalnice in predilnice posebej na naš napredek in blagostanje. (Kon. prih.)

Slovansko slovstvo.

Bibliografske studije o knjižnici dra. Ljudevita Gaja.

Več je druga godina polovinom prevalila, odkako je g. Velimir Gaj započeo temeljito proučavati knjižnico bivšu pokojnoga oca svoga, dra. Ljud. Gaja, a malu nisu dvie godine prošle, kako je s toga napustio omiljelu svoju narodno-novovjeku struku, — o kojoj je ponajviše oko jedanaest godina javno djelovao i svednevice radio u književnom polju hrvatskom i srbskom, — samo da uzmogne ovako posvetiti svu književnu dokolicu minucijoznu radu bibliografskomu.

Dovršiv gotovo dvogodišnji trud, kojim je prema sastavnoj uredbi sam glavom od kraja do konca poje-

dince komad po komad (oko 15.000) osim životopisne pismare pokojnikove stručno opisao čitavu knjižnicu, „da ova svetinja od svetinje narodnjega blaga i u znanstvenom pogledu i redu bude dostojna velikoga truda i spomena pokojnikova“, kako se znade, sad upravo nastoji oko izdanja pošljedaka mučnih, pa gdješto i „suhoparnih“ prouka svojih pod gornjim nadpisom.

S više strana živo željeno i često iskano ovo djelo s pridodanim stvarnim uvodom — na množini zapisaka prikazuje podpun i vjeran knjigopis, ili spisak dragocjene i riedke sbirke slovenske, upravo sastavljen, da se sva kolika književno-poviestna celost, to jest cjelokupna knjižnica Gajeva, kano plemenita narodnja baština preda savremenikom i potomkom, koji će rado znati, te i pitati, šte je sve pokojni „preporoditelj hrvatske knjige“ u četrdeset godinu s neizkazanim trudom i nebrojnim troškom sastavno sabrao i po smrti ostavio?

Želi se, da za goreobznanjeno izdanje g. Velimir Gaj čas prije nadje dosta potrebne podpore; jer će ovaj trud njegov svrh svega moći poslužiti kano znatan prilog gradji književne poviesti.

S toga će naši časopisi ovoj svrsi nemalo privrediti, kad prime ovu viest, te na pomenuti književan trud obrate pozor našega svieta. —ic.

* (*Imenik šol in učiteljev po Slovenskem*) je naslov knjižici, ki na 134 stranéh našteva šolske oblasti, šole in učitelje po slovenskem Štajarskem, Kranjskem, slovenskem Koroškem, Primorskem in slovenskem Ogerskem, in je prva te vrste v slovenskem jeziku. Spisal in sestavil jo je z velikim trudom gosp. učitelj M. Močnik, založilo pa „Slovensko učiteljsko društvo“ in tiskal R. Milic v Ljubljani. Udje omenjenega društva dobijo to knjižico brezplačno, vsak drug pa si jo lahko kupi pri g. Milicu na Starem trgu v Ljubljani mehko vezano za 50 krajc., trdo vezano za 56 kr.; po pošti naročena veljá 4 kr. več. Ker je ta knjiga sploh marsikomu koristna, učiteljem pa skoro neobhodno potrebna, prepričani smo, da bodo vsaj učitelji segli po nji. Gospodu M. Močniku gre zaslužena hvala za velikanski trud pri njenem uredovanji.

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

Ko hočem zopet pognati konja, kaj zagledam tik voza? Pèsa, tistega pèsa, ki me je bil danes v tako zadrego spravil. Kakor zjutraj, je tudi zdaj stal neupajoč se prav k vozu. Prvi nagib v meni je bil, da mahnem z bičem po njem in ga odpodim, pa premislim si; kaj more neumna žival za to, kar je storila? Pišče se jej je nenavadno zdelo in ker je lovskega plemena, ga je vjela in meni prinesla, misleča, da se bo s tem meni prikupila. Saj tudi pameten človek marsikaj stori, da bi se komu prikupil, dasiravno je v očeh hladnokrvnih mišljencev škodljivo. Na priliko: marsikak policijski svetovalec konfiscira kak njemu neprijeten list, misleč, s tem se prikupiti vladi.

Tako preišljevanje mi ohladi kri in na mestu, da bi zapodil pèsa, mu mignem z roko, da gré z mano. Vesel skoči pred voz in teče pred konjem do ograje, ki je bila nastavljena krog našega posestva. Tu obstoji, kakor da bi hotel slovó vzeti od mene. Najbrže ga je včeraj naš hlapec podil do sem, in to si je brezdomo-

vinska žival zapomnila. Meni se nekoliko smili žival, nekoliko pa se mi je bila prikupila z udanostjo do mene, toraj mignem in pès teče z menoj, toda tik vozá in s pobešenim repom, kar mi je bilo znamenje, da se mu pri nas sploh ni dobro godilo.

Ko se pripeljem na dvorišče, priteče hlapec še nekoliko šepast, da bi izpregel konja; zagledavši pa pèsa, pobere palico, ki je ležala na tleh, in jo vzdigne, da bi mahnil po pèsu; pa jaz mu rečem:

„Le pusti ga, Jože, se je že poboljšal! Zvečer smeš iti v krèmo in piti bokal — na moj račun.“

Jože spusti palico na tla in se loti konja, jaz pa grem v svojo sobo po drugo obleko; k oçetu se mi ni nič kaj mudilo, ker še nisem našel izgovora za današnje poslanstvo.

Oče pa, ki so slišali drdranje vozá, pridejo za mano in stopijo pred-me, ko sem ravno iz sobe hitel.

„No, kako si opravil?“ me nagovoré.

„Nič,“ pravim jaz, „mlinar ni bil pri volji —“

„Ni bil pri volji?“ zagromé oče; „vesel naj bo, da mu kaj tacega ponudim.“

„Oče!“ skušam jaz vgovarjati, „saj ni bilo prilike —“

„Že vem, že vem,“ me vstavijo oče, „nemara je misli, da mi na njegovo hčer —“

„Tega nisem rekel, oče —“

„Nič ne dé, jaz razumim vse,“ mi sežejo oče zopet v besedo. „Vsedel se boš in kar naravnost pisal, da jaz nočem imeti ž njim nikakoršne kupčije več. Razumiš? Vsedi se in piši, Jože bo nesel pismo, še danes, pri tej priči. Le kratko naredi, da bodo ljudje videli, da nam ni ležeče na njih.“

„Stojte malo, oče, da vam razložim“, vgovarjam jaz.

Pri teh besedah gredó oče, jaz jih kličem nazaj, pa vse zastonj, zaklenejo se v svojo sobo in meni, ko trkam, se še ne oglasijo ne.

„Ti nesrečni pès ti!“ si mislim, „zdaj bo še le prava zmešnjava.“ Toda oçetovo pismo, čegar zapopadek mi ni bil nikakor znan, ne sme nikakor priti v roke mlinarju, to se mi je videlo potrebno. Le, kako bi vstavil pismo, to mi še ni bilo jasno. Najbolje, da grem čakati Jožeta, ki bo pismo nesel, se bova že zgovorila.“

S to mislijo se podam na stezo, ki je bila bližnja pot do mlina, in po kateri bo — po mojih mislih — Jože gotovo šel. Ne daleč od našega poslopja se je pričelo grmovje, tam se vsedem, da bi počakal pismo-nosca. Na pèsa sem bil čisto pozabil, a šel je za mano in zdaj pred menoj, gledajoč me, kakor poprej. Ukažem mu, da se vleže tik mene v travo, in on brž uboga.

Čez nekaj časa pride Jože po stezi. Ko ga zagledam, se vzdignem kviško in grem počasi svojo pot, tako, da me doide.

„No, kam, Jože?“ ga vstavim.

„Tje v mlin,“ mi je odgovor; „gospod so mi ukazali, nesti to pismo mlinarju.“

„Ej, jaz grem tudi tje,“ rečem jaz, „obema ni treba iti. Ti moje poti ne moreš opraviti, jaz pa tvojo lahko, toraj je vse eno, če jaz nesem pismo.“

„Ej, ej, gospod, vem, da ne morem jaz opraviti za vas, Marijca zá me ne mara, pa kaj bi gospodar rekli, ki so me poslali, če bi zdaj že prišel nazaj?“

„Če hočeš iti, pa stopaj!“ pravim jaz. „Toda pismo je pismo in čudno bi se zdelo mlinarju, če bi jaz prišel prej tje, potem pa ti z — Bog ve, kakim — pismom; kajti jaz bom prej tam, ko ti, to ti povem, ker ti nimaš več tako mladih nog.“

„Res je, gospod, mene ne bo nocoj nazaj,“ odgovori Jože.

„Tak daj meni pismo, ga bom že izročil —“

„O, to vem, pa kam bom šel jaz ta čas, da me gospod ne vidijo?“

„Idi v krèmo! Tu imaš goldinar! Tam bodi do trde noçi, potem greš spat in nihče ne vé, da nisi bil v mlinu.“

„Pa če me prašajo gospod?“

„Ej, norec ti, vesel bodi, da ti pot prihranim in jo po vrhu še dobro plačam. Reci, da si pismo oddal in potem šel.“

Jože mi dá pismo, potem res gré po stranski poti v bližnjo vas, jaz pa s pèsom po stezi dalje, da pridem tudi do druge vasi. Tam stopim v krèmo in dam sebi in pèsu jesti in piti, pismo oçetovo pa skrijem v žep, da bi ga pri ugodni priliki sežgal, ker brati ga nisem hotel. Proti večeru se podam domú in grem v svojo sobo; za večerjo nisem maral in tudi oče niso prašali po meni. (Dal. prih.)

Za poduk in kratek čas.

Besnost „Narodovih“ piscev.

Enako strupenemu gadu, kateri — ako je v precep vjet — sika in šavsca po vsem, kar more doseči, se vede „Narodov“ pisec v odgovoru na naš članek „Episode iz državnega zbora.“ Ker ne more ovreči tega, kar smo trdili mi, po svoji nespodobni razvadi ta pritlikovec, predno se podstopi po „lêrfantovski“ maniri insultirati možake, kakor je gospod dr. Bleiweis, — zopet počeni za plot in čaka s kolom v roki kakor razbojnik našega očaka, kateremu še v obraz pogledati vreden ni. To stori fantalin zaradi tega, ker misli, da je dr. Bleiweis pisal oni njega tako zbadajoči članek v „Novicah“. Se vé, nihče drug ni mogel tako soditi o spoštovanih in mnogo zasluženih možakih, dr. Vošnjaku, dr. Razlagu in Dežmanu, kajti razen dr. Bleiweisa in dr. Coste ni nobenega človeka na svetu, kateri bi zlasti prvih dveh ne malikoval in ne občudoval njune politične modrosti in kakor Bistrica čistega domoljubja! „Dr. Bleiweis je toraj pisal ali narekoval oni članek; alo, po njem, fantje dajmo ga!“

Jaz vem, da se gosp. dr. Bleiweis za tako lajanje političnih kužekov toliko zmeni, kolikor „Narod“ za resnico; za njega, ki je bil že v težavnejih razmerah in čegar domoljubje se je že drugače na poskušnjo stavilo, kakor dr. Vošnjakovo in dr. Razlagovo ali čegar bodi, ne bilo bi pristojno seči za plot in takega fantalinskega „pisca“ prijeti za ušesa; dolgo bi moral ta fantalin kričati za njim, predno bi se dr. Bleiweis po njem ozrl in mu pokazal leskovicu, katero zasluži.

Toda po dr. Bleiweisu, voditelju našem, žali fantalin nas in mi nismo tako hladne krvi, da bi nas to kar nič ne prijelo. Ker pa pri porednih pobalinih ne pomaga dobra beseda, marveč je treba šibe, naj nam bralci ne zamerijo, če smo danes v roko vzeli palico in jo obrnili proti neotesanim razposajencem, katerim najdemo par v starem testametu pri Elijevih porednih sinovih in onih fantalinih, ki so preroka Elizeja zasramovali.

Kdo pa so ti fantalinski „pisci“, ki že dalje časa po „Narodu“ razsajajo in zdaj tega zdaj onega s svojo gnjilo slino oskruniti skušajo? Ljudje brez značaja, ki so deloma se toliko časa po Dunajskih kavarnah in gostilnicah vlačili, dokler jim ni zmanjkalo potrebnih novcev. Naučili se niso družega, kakor ošabnosti in napili se prevzetnosti, da bi se podstopili zidati babilonski stolp, če bi jim kdo denarja posodil, bodi-si „liberalec“ ali „klerikalec“; denar jemljo iz vsake roke. Ko jim je potekel studenec novcev, potem so obesili skušnjo in učenje na kol in pomolili nos v zrak, da bi